

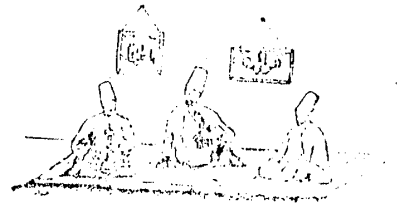
دردگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

۲۰ کانون اول ۳۳۸

نومرو : ۴۱

ایکینجی سنه: دردنجی جلد

احمد يكتا بلكه مولات [١]

يكتا بلكه فكري صوردم :

— موسيقين دورني اكال ايتشدر ، ديكر صنايع نيفسهمز كي اوده منقرض اولاجقدر دييورلر .
— موسيق دورني اكال ايتز ، سيستم دورني اكال ايتشدر ، ديه سؤاله جواب ويردي . وشو يله جه دوام ايندي :

بوسؤ الكزله شرق موسيقيني افاده ايتديككيزي آكايورم . قنده ، صنعتده مليت يوقدر . موسيق موسيقيدر ، بوتون انسانلرك سوديكي برصنعتدر . عم وفن دستورلرند شرق ايله غرب بعضي دنكلره بربرندن آيري كورونورلرسه بوفرق نقرطاه عاندر . علملرك ، فلرك دستورلر دنيا نك هر طرفده بردر . يالكر بزه صنعتك نكامل ايچون كچيرديكي استعالم غلبك كي علمك وفنك قطعي دستورلرله بك جانلي اوله رق ثابت ايديله شدر . غربيلر هر شيئي ، ده درين نيمات و تديققات ايله صنعتده وصولدن صوكرا ، جدي صنعت دستورلرله ثابت ايتشدر . بز عتدي ، سامي دوشونچولرله بعضي دستورلر ثابت ايتشدر . عصرلردن بري بوتفكر طرزندن بريازمق ييله ديشاري بيقيما شيز ، ومع الاسف قورقونج بر محافظه كاراقله بو علم وفن خصوصنده هان عموم مانلره كوره ابتدائي دنجهك كي برشكل ايله شات ايديبورز .

— فقط صوك زمانلرده موسيقيهمز يكي بر شكل ورك فكري اولاندي ، مثلاً علي رفعت بلكه بايدبي تجدد حقنه كي فكري ندر ؟
— بونلر كوزمل تيبيلر ... فقط تقني ايلاميش بتر . بيكلاك ، علم وفن ايله صنعت ايچون ايجاب ايدن مالزمه حوله سني قنارله دوله ورغه باغايدير .
تجديد باينه يله نلرلردن هيكسي بو عرفان حوله سيله قناسي دوله ورشدر عبا ؟
بن قطعاً ادعا ايديبورم كه بركيستي استننا ايدلكدن صوكرا مملكته موسيقيده تجدد حصوله كتيه مك سوكيستي ياشانان و بوسوكي ايله ياشانان ، بستمكار كيتهن يوقدر كه بو عرفانه صاحب بولونون .
— بواستننا ايتديككيز ذاتك اسمي لطف ايدرميسكيز ؟

— حسين سعدالدين بك . [١]

[١] ذكي بكه " درگاه " نومبر ، ٣٥ ، " رؤي بكه " بكه " نومبر ، ٣٨ ، " علي رفعت بكه " نومبر ، ٤٠ .
[١] عزمي حردن اول انتشار ايدن رسولي " شهبال " مجموعهي ماهي و مذكور كچه هيك " يدع " نام مستعاريله موسيق مقاله لرني ياران حسين سعدالدين بك . " درگاه "

— يكي بر موسيق يايقي ايچون دوس دوغرو

غرب ته فنيكي قبولي ايدلم ؟
— اوت ، ديدى ، غربيلر ، يوقاريد سويله ديكيم كي ، اوزون وده رين تجربه و تديققريله بونفيس صنعتي صوك درجه يوكسكتمه شلردر . بزه تجدد ياييلىك ايچون ده اونلرك ميدانه كتيديكي بر طاقم علملري ييلمك مطلقاً لازمدر . مثلاً : مكل تهاوري موزيقال ، آرموني ، فوتوپووان ، فوك اوركتراسيون ، استروماناسيون ، قومپوزيسيون ، فورم ، پروژدي موسيقال كي الزم شيلر بيلمكجه مملكتمه موسيق ايچون برتجديد دوشونمك لازمدر .
— بزم صنعتكارلر من مياننده بوشيلره واقف اولان واري ؟
— اوت ، سزه سويله ديكيم وضيميله برابر هر خصوصده علمه ، عرفانه ، نزاهتنه و يورولمازماساعيسنه حيران قالديم حسين سعدالدين بك .

— آلافرانه موسيق تورك روحنه تماميله نفوذ ايدميليكي ؟
— بز بو علملري اوكر نكدن صوكرا اسلافك مقامل نامي آاتنده كشف ايتش اولديني قيمتدار حراث لحيه مزله بوتون دنيا موسيقيسنة رقابت ايدم يله جك وحى كريد برفاهه جق داهاملى واوريزينال بزموسيق يازانه ييلمك قدرت وامكانه ايرميجكز .
كوربيورسكيز كي بن محافظه كار دكم . هيني زمانده ده اسلافك كشف ايتش اولديني قيمتلى معاون لحيه يي آتيني ارزو ايدنلردن ده دكم .

— دارالالخانك تشكلي وحالي سزجه ناصيل تاقى اولونيور ؟

— يوقاريد صايديم موسيق درس لرني پروغرا مننه قويمق صورته آييامش بردارالخان اوله يدي بر درجه يه قدار ايدوار اولايباردم . شيمديكي شكاهه كي دوامني مملكته فائده يرينه بلنكه - بلنكه دكل قطعاً - ضررلى كورورم .

— ديك سز اسكي موسيقيمك يكي نسلي نظمين ايدم يله جكي فكري ندرمسكيز ؟
— اوت نظمين ايدم سز . اسكي موسيقيمن - بارانا يله جكيز يكي موسيقيهمز برچوق جهنلردن مفيد اولاجقندن - موزملر مزده بك اهميته محافظه ايدبلنكه بونوكي نسل قطعاً بونلرله مشغول اولاملى .
آتيجق ناصيل اولسي دولش اولديم بردارالخان اكال ايتكدن صوكرا اونلري تديق ايدمك كندينه وعاله ياراي يله جك وذوق اوقشاهه جق اوافق " ههم " لرايله قواعد مخصوصه سته توفيقاً " ده واوليه " ايدمك بوتون مانلر صنعتكارلر نظرند برقيت وموقع مخصوص قازانه جق اوريزينال ، تورك هويتى كوسترن شاه اثرل ابداع ايدم بيلسين . اسكي موسيقيمن ، يكي موسيقيمك بارانا يله جكي آبدلمه بوتقظه نظرندن بر مالزمه اولاجقدر .

— بستمكار اوله رق كييمي طانيورسكيز ؟

— علمي وفني ، صنعت نقطه نظرندن بحق اثر ابداع ايدن يالكر سعدالدين بكدر .

درگاه

— باشقه ؟

— ديكرلر نه كلنجه : بونلرك هيچ بري بو ذاتك كچديكي بولدن كچمكاري ايچون قطعاً بستمكار دكلدرل .

— رؤف يكتا بك ، ذكي بك ، علي رفعت بك ؟
— رؤف يكتا بك ، علي رفعت بك افاده ايتديكي معنايه كورده ، بستمكارلر توهمنده ايسه چوق آلدانيور . بن بونلره لافجي ديتكدن باشقه سويله جك سوز بولاميورم .

— يا ذكي بك ؟

— ذكي بك ، حال حاضرده ملتزمك يكانه ويولونيسي اولديني ايچون كنديلر نه ددرين برحرمت بسلهرم .

— غرب موسيقيسنة اولان وقوفنه نه ديرسكيز ؟

— غرب موسيقيسنة وقوف پيدا ايچون يوقاريد صايمش اولديم شيلري ييلمك لازمدر . بونلري ده ييلمك يوكسك برتحصيله وابستدر . ذكي بك ايسه سطن ايدرم - مكل رشديه تحصيل ييله يوقدر . كوچوك ايكين " موسيقه هايون " . چراغ ايدلش حالوكه بحث ايتديكم شيلر اوراده اوقوتولماز ، اوقوتولس ييله دكل " موسيقه هايون " ده ، مملكتمه ييله او علملري اوقوتاييله جك سعدالدين بكدن باشقه آدام يوقدر .

(موسيقه هايون) ده ابي سازنده لر بيشير .
ذكي بك ده بونلردن بريدر . اونك مزيكي كاشي ابي چالاسندن عبارتدر .

بحق ده كيشيرمك ايچون شوسؤالي صوردم :
— نملكتمه " درگاه موسيقي " ديه بر عالم وار ، بونك حقنه نه دوشونيورسكيز ؟

— بونلر ديني موسيقيدرل . كوكل ، اونلري كورديكيم شكاهه ديكلمك ايستمز . غربده اك يوكسك موسيق ديني موسيقيدر . بزه ، اونلركي موسيقيمنزى انكشاف وتكميل ايتيردكدن صوكرا بوتون همتيزي بوكام حصرا نيكه مجبور اولملى يز . چونكه هر ملتده اولديني كي يكانه اك اخلاق ، يوكسك موسيق بودر .

— بزه بريستمكار ناصيل بيشمه ليدر ؟
— بز بستمكارله سازنده يتشديرمكي هان هر زمان بربرينه قاريشد برييور . ساز چالق واونده (وريوز) اولاق باشقه باشقه شيلردر . بستمكار فونسرواوارده اصوله توفيقاً يوقاريد عرض ايتديكم علملري قصورسز تحصيل ايدنلردر .
سازنده ايسه ، هر هانكي بر آت موسيقيهي چالق هنرني اوكره نلردر . بونلر حقيقي موسيقيشناس دكلدرل . آتيجق بستمكارلرك احوال روجه سمنك ترجانلري ، ممثلريدر .

— آوروپايه بوقدار طلبه كيديور ، بوكيده نلر بزم ايستمديكمزي آلمهي كيديورلر ؟

— بركره ايستمديكمز آكلا شيلماي . برتجديد يايقي ايتيورسوق اوله بستمكاره محتاجز . سازنده

هندستان خاطره‌لری :

مایور

جایور اسکی هندك یكى قالیش بر شهریدر . اوکا «نبه شهر» دیورلر . نبه بر توله صاریلش خفیف روحی بر هند دلبرینه بکزر . برلی هند شهرلنده ازبایرکی بر آغیراق ، کزله نك ایستین برقابورلوق وار . نبه شهر ، نبه برکل آغیرلغنده ، نبه برکل کوزلککنده . قوقوسی ده کل قوقوسی ، هندك او آغیر قوقوسنه بکزمه بر قوقو . بورادده سنه لجه قالایلیر ، ایچیدن قوقوسز ، تر تمیز چیقایلیر سکن .

بومباله قالکوتاده هندلی حیاته پک یاقین کنبه اوندن بعملاً قاجدیغی اعتراف ایدرم . داغلرده مملکتی اونودوب یالکزر طبیعت ایله مشغول اولدم . فقط جایورده بن بر هندلی اولمی ، اونک قوش کوزلو قفس جیجی لککنده اولرینک ایچنده اسمر بر وزلاک آتشله قاورولمی ایستدم .

جایور اصیل وجنکاور راجپوتلر اولکسندم بر راجپوت بادشاهنک پای تختی در . فیل دیشی بر قوطو ایچنده اییک اورتورلر صاریلش بر سلطنت خاطر می .

ایلاک اوکجهر اچانک اوطوردی سرایک کوروله بیلجک برلری کزدمدی . بوراسنده جایورکی نازک وتمیز بولدم . فقط قاپسندن کبرزکن او آرسلانلر نهیه ؟ غالباً قاپونک ایکی طرفنده ، دیم بارماقلی قفسلرک ایچنده ایدیلر . یاعدمکی رهبرمدن اوکر ندیمک راجا بو آرسلانلری رعایاسی قورقوتقی ایچون بسله رمش . زنجیرله بکزمه بر دیم بارماقلرک ایچنده بر شی باقی ایستین ویلایمان بو آرسلانلر بادشاهلرینک تمالی می ؟

بردن بره بر کورولتور قویدی ، اول بر اوغولتور ، حیاتک درینلکاردن کلیرکی بر اوغولتور ، صوکره بر کوکره مدر باشلادی . راجانک اوشاقلری آرسلانلرک ات کوستیرورلردی . اولر اتی یاقلامی ایستورلر ، موفق اولامایچه کوپوریه زردی . آرسلانلرک بوحانه و دیم بارماقلرک ایچله لککنه باقدم ، ویک هیبتی بولدییم بومظرمدهن متواضعانه اوز افلاشدم ، سرایه کیدرم .

سرایده راجانک فیلاری کوردم . آرسلان قوت ، فیل عظمت تمالی . بر آرز اول آرسلانلردن اورکدیکم ایچونمی ندره ، فیلاری پک مونس بولدم . وجودلری ایچله نقشلرله سوسله نمشدی . دیشلری آلتون وقرله اورتولشدی . فیل تمیز بر حیوان ، بوله سوسله نمش اولنجه بایودن یکی جیقمش ، تواننی یکی بیتیرمش کی دورورور . آخورلری ترتمیز بولدم . قوقوسز آخورلر . . . فیلمی حقیقه تمیز بر حیوان ، بوقیه راجانک اوشاقلری می ؟

بوتون حیوانلرکی فیلارکده ازککاری دیشلرندن دهاکوزل . . . راجانک پنهک فیلاری باشقه درلو نقشله نمش ، آو فیلاری باشقه درلو . . . تخت روان

آفتام شرفی

اوکرده کولکلی یولار
آچیلدجه سسز وایسز ؛
کزک، کزک کچ وقته قدر ...
نه سوبله دک بز اورده یالکزر ؟
کولکرده سوکیلر واردی ،
چونکه آفتام پک فسونکاردی .

نه سوبله دک ؟ نه سوبله دمدی ؟
خوش بر ماصل ، بلکه بریالان . .
هپ اونوتدق اولری شیمدی .
دونورکن بز او یولاردن

الرمده الیرک واردی ،
چونکه آفتام پک فسونکاردی .

نورالیر عطا

تالی درجهده قالیر . واونی ، هر زمان هر برده ، دیکرینه نسبتله چوق اولارق یتیشدیره بیلیر . شوق ای آکلامش اولالمکه سازنده ولو امثالیر « ورتیوز » اولسه دخی - هیچ بروقت بسته کار اولش اولاز . آنجی - بر آرز اول دیدیکم کی - تحصیل واستدادی نسبتند بر مثل ، بر تر جان اولور . اصل احتیاج ، آوروپا به کیده نلرم معلوم اولسونکه ، بسته کارمدر . بسته کارقله برلکده هر هانکی بر سازی ده تحصیل ذاتاً مفروضدر . فقط بسته کار ایچون اک ازم ساز مطلق بیان ویا اورغدر . قناعتم بزده بسته کار کچین بر چوق کیسه سی دواو ، قعاسی بوش ، مغرور ، هپ اولدینندن فسله کورونمک ایستین زاولایلمه قایللیق ضغفنده بولونان کنجلر اولدجه واکنجلرک پروپاغاندا لریله بر نوع جاهلانه محافظه کارانک دوامنه سیبیت ویرلدیکه موسیقیمیز ارزو ایدلدیکی قادار ایرکن انکشاف ایدم . بوکونک کنجلکی بوتجده قارشى مشکلات اقع ایدم نلرک صرف بر یالاندن وواهمه دن عبارت اولان مطالعه لینه ، مناقشه لینه ذرمه اهمیت ویرمیه رک سوبلش اولدییم مکتبک یولندن بوروملری توصیه ایدرم .

اونکی یولار دیکنلی برر جیقمازدن باشقه برشی دکدر . یالکزر سزه تبشیر ایدرم ، ایچین ایچین عصری تکامله طوغری ایلرلین ، چالیشان - شیمدیک منسی چالیشان - برمکتیم وار . بونک نمره منی چوق یاقینده انتطاف ایدم بکزر .

آوروپا ده چالیشان کنجلرمزدن چوق امیدوارم .
*
احمد یکتا پک بوصوک سؤلاک جوابی بوکسک سسله آقاده ویرکن آرتیق سوبله نلرک برشی قلا دیغی آکلامان برآدا ایله صوصدی . تشکرله باندن آیرلدم .
(ورمه)

بری شهرت چشمه سی ؛
آغزندن آقان اکسیر
قان رنکنده بر زهر .

بری غربت چشمه سی ؛
ایچویرسه ک بر داملا
کوکاک دولار بیک غله .

بری حسرت چشمه سی ؛
بولانیری بر صو آقار ،
ایچه قلبکی یاقار !

علی محمد

یالکزر فیاک اوزرند تخته بکزمه بور . . فیاک اوزون مسافه لری آغیر آغیر یورویشله پک چابوق قطع ایدن حالی وار . .

راجانک بر چوق ده آراهی واردی . . صرف کوموشدن ، آلتون بالدیزی بر سلطنت آراهی کوردم . . سلطنتک هیبتی آغیرانیله ک سترمک ایچون کزدریله جک کردونه . . اونک باندده پک جیلیر کورونلاندولر ، ویتوریلر . هندک ملی آراهی اوزکوله چکیلیر . . بو آغیر کوموش آراهیه هجالد ات دکل اوکوز یاراشیر . لاندولرله ویتوریلاری اونک باندده مناسز بولدم .

صوک زمانلرده هند اوروپا ایله مسافه سنه صانکه اوتوموبیله جیقمش کی او هرشی آغیر آغیر یورون برده بر اوتوموبیل مراقدر باش کوسترمشدی . اوپله راجهل واردی که یوزلرجه اوتوموبیلی اولدیننی سوبلرلردی .

کوزلم جایور راجه سنکده اوتوموبیلاری آرادى ، بولامادی . . زرده اولدقنری رهبرمدن صوردم . راجاسنه عاده شیشه اولدینی کی بوراده ده ده تعظیم کار برطور آلدی وجواب اوله رق دیدی که : « افندمیز بیوریه ورلرک شریقه استعجاله محل یوقدره ، شریقه هرشی آغیر کیدر ، اوتوموبیل ایله قوشوب عمری قیصا لتقی ایستهم . »

بو حاضر جواب پک خوشه کیتدی ایدی . جایورکی برهندلی کوزلی فیاک اوستندن قابوبده اوتوموبیل ایله قاجیره ی یازق اولمازی ؟ راجاسراندن مانده هیچ جیقمازمش . قادیلرله سرایک لوش داترملرند یاشاردورورمش . . ذاتاً بنم کی جایورکوزلی آرامی ایچون جیقمه ، دولاشغه احتیاجی بوق که . . ایستدیکى زمان سحر بازینه امر ایدر ، اوده نبه شهری کو - چولتور ، مسک وعنبر قوقان بر قوطوبه قویار ، بادشاهنه زفاف هدیه سی دیه تقدیم ایدر .

عمرنی سیراندیم کچیردیک ایچون راجه به حق